

2019 Jaarverslag portefeuillehouders AVN (concept)

Inhoud

1. Nieuw Vredenoord	Aletta de Ruiter
2. Vuurwerk	Cor van Gaans
3. Florence Nightingalepark/ Escamplaan	Arnim van Oorschot
4. Westlandse kust	Jeannine Engels
5. Westduinpark	André Smit
6. Koekamp	Joost Gieskes
7. Hubertusduin	Joost Gieskes
8. Scheveningen/Centrum	Caroline de Jong
a. <u>Internationale zone</u>	
b. <u>Scheveningse Bosjes</u>	
c. <u>Centrum Noord</u>	
d. <u>Meer lucht, minder auto's</u>	
e. <u>Fietspad Zwarte pad</u>	
f. <u>Haagse Iconen/project Verversingskanaal</u>	
g. <u>Bestemmingsplan Madurodam</u>	
9. Loosduinen:	Marian Langeveld
a. <u>Parnassia/Bosvarkens</u>	
b. <u>Parnassia/Nieuwbouw</u>	
c. <u>Westmade Noord</u>	
d. <u>Sportvelden Monsterseweg</u>	
e. <u>Toegangsregels Solleveld</u>	
f. <u>Witte Vlek</u>	
10. Rijswijk	Peter Hegi
11. Zandsuppletie/Beachclean	Reinder de Boer
12. Project kustnatuur Scheveningen	Reinder de Boer
13. Suezkade	Reinder de Boer
14. Bewonersprojecten:	Aletta de Ruiter
a. <u>Rond het plein</u>	
b. <u>Hitte-eiland Haegsch Hof</u>	
c. <u>Zonnegaarde</u>	
d. <u>Bijenreservaat Reigersbergen</u>	
15. Scheveningen Noord:	Tim den Outer
a. <u>Zeereep Carlton beach/Zwarte Pad</u>	
b. <u>Nieuwe Scheveningse Bosjes</u>	
16. Mariahoeve/Wassenaar	Adri Remeus
a. <u>Meijendel</u>	
b. <u>Wijkpark De Horst</u>	
c. <u>Haagse Bos</u>	
d. <u>Schenkstrook</u>	

17. Kijkduin

18. Herinrichting Sportlaan/Haagse Beek

19. Bomen:

- a. Lindes Paleisplein
- b. Moerascipressen Buza
- c. Populieren vervangingsplan
- d. Veterane boom
- e. Wijndaelerplantsoen
- f. Kastanjebloedingsziekte

20. Stedelijke projecten:

- a. Advies coalitie-akkoord
- b. Natuurinclusief Bouwen
- c. Vergroenen dakenabri's

21. Zoetermeer, Buytenpark

Jos Verhoeff

André Smit

Bas Steenks

Caroline de Jong

Aletta de Ruiter

Adri Remeus

Leon van den Berg

1. Nieuw Vredenoord

Aletta de Ruiter

In januari 2019 maakte de Partij van de Dieren ons opmerkzaam op een grote kapaanvraag voor 461 bomen in park Nieuw Vredenoord langs de Vliet. Het bleek te gaan om een particulier initiatief om een oude buitenplaats te renoveren na 40 jaar achterstallig onderhoud. Daarbij worden veel nieuwe bomen geplant. Het bestaande bomenbestand blijkt grotendeels uit zieke essen te bestaan (essentaksterfte). De meeste bomen moeten wijken voor de aanleg van een bredere watergang naar de calamiteitenberging in het Molenvlietpark.

De eigenaar van Vredenoord heeft een paar jaar geleden het oostelijk deel van deze buitenplaats gerenoveerd in landschapsstijl naar een ontwerp van Zocher sr. Op Nieuw Vredenoord wil hij ook een dergelijke renovatie doorvoeren die hij financiert met projectontwikkeling van een vijftal villa's en een appartementengebouw in landgoedstijl. De groene buitenplaatsen langs de Vliet zijn door de provincie aangewezen als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. Ze vormen echter geen doorlopend groengebied, ernaast ligt bijv. recreatiepark Drievliet. Na de aanvankelijke scepsis over de kapplannen heeft de AVN contact opgenomen met de eigenaar om het nieuwe parkontwerp door te spreken en extra advies voor verduurzaming te geven. Het gaat dan om de aanleg van natuurvriendelijke oevers, bloemrijke grasvelden en natuurinclusieve bouwelementen. Dat advies wordt overgenomen in de plannen.

2. Vuurwerk

Cor van Gaans

In juli 2019 heeft de AVN een brief naar het Haagse college gestuurd waarin gewezen wordt op de overlast die vuurwerk tijdens evenementen veroorzaakt in de natuur. Na de jaarwisseling van 2020 is daar nog een schrijven overheen gegaan met gegevens over ernstige verstoring van fauna door het oudejaarsvuurwerk. Deze laatste brief is ook naar de randgemeenten gegaan. De brieven zijn toegevoegd aan de algemene raadsdiscussie over vuurwerkoverlast.

3. Florence Nightingalepark/ Escamplaan

Arnim van Oorschoot

Al sedert de verdichtingsplannen voor het Florence Nightingalepark van vorige colleges zet de AVN zich in voor een groen en rustig park achter het HAGA ziekenhuis. We zijn echter niet blij met de plannen voor het park. In het voortraject probeerden we woningbouw en verkeer tegen te houden. Naast een verdichting en opoffering van 14% van het parkoppervlak dreigde er grote verkeersoverlast door het park van maar liefst 760 verkeersbewegingen per uur, even druk als de Escamplaan tussen Monnikendamplein en Leyweg. Dat komt omdat alle verkeer vanuit het ziekenhuis en de parkeergarage onder de nieuwbouw dóór het park gaat plaatsvinden in de richting van de Dedemsvaartweg. Om dit te voorkomen ontwierp de AVN een alternatieve inrichting van het overstapstation Leyenburg. We zien daar een nieuwe mogelijkheid voor ruimtewinst. Gesprekken met de projectleiding en de bestuursadviseur van de wethouder Verkeer leidden er helaas niet toe dat onze ideeën werden overgenomen.

Het concept verkeersbesluit voert in onze ogen niet tot vermindering van de verkeershinder, hoewel het besluit dat wèl belooft. Daarom diende de AVN een zienswijze in waarin werd benadrukt dat het Florence Nightingalepark en Buurtpark Het Kleine Hout één geheel vormen. Een goede verbinding tussen beide groengebieden is essentieel voor het behoud van de recreatieve en versterking van de ecologische waarde. Het verkeer op de Escamplaan moet die verbindingen niet gaan (ver)hinderen.

In onze zienswijze besloten wij een strategie te volgen die de (verkeers)schade beperkt en stelden voor:

- In de ventweg van de Escamplaan met rijrichting Leyweg als geheel een 30 km zone in te stellen,

- Bij de oversteekplaats ter hoogte van de Charlotte Jacobsstraat verkeerslichten te installeren voor zowel voetgangers als fietsers,
- Op de busbanen stil asfalt te realiseren,
- Onder de weg op twee of drie plaatsen een faunatunnel/goot aan te leggen voor kleine zoogdieren.

Tot onze verbazing vernamen wij dat er op het conceptplan geen reacties waren ontvangen en werd het verkeersplan in de Staatscourant geplaatst. De ingestuurde zienswijzen waren zoekgeraakt. Daarop diende het AVN bestuur een bezwaarschrift in. Wordt vervolgd.

4. Westlandse kust

Jeannine Engels, Jos Verhoeff

Het College van de gemeente Westland heeft het besluit genomen een hellingbaan aan te leggen over de strandopgang Molenslag in Monster. Het is zeer de vraag of dit niet strijdig is met het natuurbelang van het aangrenzend N2000 gebied en teveel stikstof genereert. Een hellingbaan geeft auto's immers toegang tot het strand. Verschillende strandtenthouders willen graag openstelling van hun strandtent verruimen naar een jaarrond exploitatie. Het college inventariseert de opinies. Vorig jaar stond in de (niet aangenomen) kustvisie de mogelijkheid van één extra jaarrond openstelling naast de drie bestaande. Ook was daarbij een zonering van het strand afgesproken. De zonering gaat echter niet door en het aantal mogelijke jaarrond exploitaties zou, gezien de aanvragen, naar 5 of meer kunnen worden opgehoogd.

Het samenwerkingsverband "Natuur Westland" is bang, dat het verkeer over het strand hiermee enorm zal toenemen. Tevens, dat de functie van de strandtenten zal worden uitgebreid tot feestlocaties. Dit om de hoge exploitatiekosten die gemoeid zijn met de aanleg van jaarrond openstelling, terug te verdienen.

Begin 2020 komt het College met een nota, die vervolgens zal worden besproken in een commissie en de gemeenteraad. De AVN heeft een aantal keren overleg gevoerd in de werkgroep "Bescherm de Westlandse Kust" en volgde de discussies in gemeentelijke commissies en gemeenteraad over de hellingbaan. Bij het ambtelijk "inventarisatieoverleg" met ambtenaren.

5. Westduinpark

André Smit

De AVN neemt al jaren deel in het Beheerplatform Westduinpark, Bosjes van Poot en Wapendal. Het Westduinpark behoort nu tot het Nationaal Park Hollandse Duinen en trekt een zeer groot aantal bezoekers. Een van de problemen is het onderhoud van de paden; sommige worden ondergestoven en asfaltpaden zijn vervangen door zandpaden. Dit geeft hinder voor kinderwagens en personen die slecht ter been zijn. Er zijn workshops gehouden over de herinrichting van de paden en ook over de bebording en in 2020 zal hier actie op worden ondernomen. Er is nog steeds veel overlast van mountainbikes die iedere keer een nieuwe parcours aanleggen; deze route wordt telkens dichtgelegd met takkenrillen maar daar trekken de bikers zich weinig van aan. Meer handhaving is gewenst. Bunkers worden nog steeds regelmatig opengebroken en ook komen er door verstuing bunkers kaal te liggen. Helaas rijden er steeds meer scooters en auto's door het natuurgebied en ook daarvoor is meer handhaving noodzakelijk. Verder is er overleg over de aanwezigheid van honden in met name de Bosjes van Poot. De opruimplicht wordt matig nageleefd en de overlast van de hondenuitlaatservice is groot. Veel van de stikstofdepositie wordt door honden veroorzaakt. Binnenkort weer een overleg. Er zijn veel vrijwilligers actief en met name de Werkgroep Ecologisch Beheer Westduinpark, die iedere maand klein onderhoud uitvoert in het gehele gebied.

6. Koekamp

Joost Gieskes

De gemeenteraad heeft het plan tot de aanleg van een nieuw fietspad door het groen van de Koekamp en een brug naar het Haagse Bos definitief goedgekeurd. Het bestemmingsplan is daarvoor aangepast. De AVN heeft, samen met andere belangenpartijen een alternatief plan gemaakt. De plannen van de gemeente voorzien namelijk in een gedeeltelijke ontgraving van de historische Koekamp en de doorsnijding van een rustig bosje met grote natuurwaarde. Daarover is veel onderhandeld. Dat heeft echter niet mogen baten. De gemeente heeft haar plannen zonder een enkele aanpassing doorgezet. In het najaar is met de uitvoering begonnen.

7. Hubertusduin

Joost Gieskes

Jaarlijks wordt door de AVN, de IVN en de KNNV samen met de gemeente en een bosbeheerder een ronde gemaakt door het Hubertusduin ten behoeve van beheermaatregelen. Het voordeel het gemeenschappelijk overleg is naast overwogen beslissingen ook kennisvergaring.

8. Scheveningen/Centrum

Caroline de Jong

Internationale zone

Caroline de Jong, Els Fischer

De AVN heeft voorstellen gestuurd aan de gemeente en een aantal keer ingesproken over de Gebiedsvisie Internationale Zone. Daarbij ging het met name over een stuk dat eigendom is van Defensie, aan de rand van het Natura 2000 gebied Meijndel, naast NCIA/TNO (Oude Waalsdorperweg). Er liggen nu sportvelden maar ook duingebied. Er werd voorgesteld daar een nieuwe internationale instelling te bouwen. Bouwen op die locatie zou leiden tot extra stikstofdepositie in het naastgelegen natuurgebied vanwege de verkeerstoename. We vinden dat hier juist een kans ligt om op deze plek natuur toe te voegen! In 2019 kwam het VN-rapport (IPBES) uit over de afname van de biodiversiteit. In Nederland wordt het afgesproken streefcijfer voor beschermd landoppervlak -met Natura 2000 status- niet gehaald.

Gelukkig is de gemeenteraad hierop ingegaan. De Raad heeft 17 oktober unaniem gestemd voor een motie die 'verzoekt het college: af te zien van het toestaan van nieuwe bouwontwikkelingen op het huidige defensierrein vlak naast Meijndel'. Een tweede motie, waarin verzocht werd het natuurgebied hier uit te breiden werd met zeer grote meerderheid aangenomen.

Andere verbeteringen t.o.v. de concept-visie Internationale zone zijn, dat 'het beschermen en versterken van natuur' aan de doelstellingen is toegevoegd en ook het verbeteren van ecologische verbindingen tussen en binnen groengebieden. De toegang tot Park Sorghvliet blijft zoals die nu is, er komen geen extra ingangen en recreatieve functies.

Bij de verdere uitwerking van de visie zijn de volgende punten van belang:

- Een MER te maken voor het uitgewerkte hele plan omdat dan ook alternatieven worden onderzocht en de gevolgen.
- Als er lightrail moet komen dwars door de Scheveningse Bosjes, naast de Teldersweg, breng dan weg en spoor onder de grond.
- Niet het parkeerterrein van Madurodam in de Scheveningse Bosjes optimaal benutten, maar PenR aan de rand van de stad of het Malieveld. Dat scheelt luchtvervuiling langs de al zeer vervuilde Koningskade/ Raamweg.
- Als lijn 9 een metro wordt, dan toch niet ten koste van de fraaie, ook monumentale bomen die daar staan!
- Verwijder overbodige verharding, leg geen "modern vervoersysteem" onnodig aan door de natuur, of nieuwe fietspaden waar bestaande paden langs de rand voldoen.

Scheveningse Bosjes

Caroline de Jong

De gemeenteraad heeft op 24 januari het Plan van Aanpak voor de uitvoering van de Visie Scheveningse Bosjes en Westbroekpark unaniem aangenomen. Een mooi slot voor de inspanningen van zovelen om de eerdere plannen voor het Internationaal Park om te vormen.

De door de vorige Raad vastgestelde visie voor de Scheveningse Bosjes en het Westbroekpark wordt uitgevoerd. Maar we hadden wel een snellere aanpak voor ogen.

De AVN heeft een reactie gestuurd en ingesproken. Aan de Raadscommissie Ruimte is toegezegd dat er een beheerplan komt, met een boswachter, toegankelijke paden, zonering, een toilet bij de speelplaats, de door de boscologen voorgestelde inventarisatie van bomen en struiken; een evenementenpaspoort voor de groengebieden, enz. Wegen worden autoluw en groener.

Met een motie van de Gemeenteraad werd nog een puntje op de i gezet: er komt ook een beheer-platform met gebruikers, omwonenden en belanghebbendenorganisaties. Deze motie is echter nog niet uitgevoerd. Er is wel de mogelijkheid digitaal te participeren via de website www.hethaagsegroen.nl, maar dat is niet het beheerplatform zoals dat in de Visie is opgenomen. Ook kan worden meegeholpen met het beheer op de maandelijkse natuurwerkdagen. Alle projecten hebben vertraging opgelopen, mede door het aftreden van het vorige college. Hagenaars mochten stemmen over de keuze van bankjes en het materiaal van paden. Er zijn een aantal bijeenkomsten gehouden over de vergroening van de Ver Huellweg. De meesten zien de grootste meerwaarde voor vergroening in het zuidelijk deel (stadskant van de Teldersweg). Vergroenen van het noordelijk deel is zeker ook positief, maar krijgt pas echt meerwaarde op het moment dat fietsers en wandelaars bij de Ver Huellweg de Teldersweg veilig kunnen oversteken.

Voor de drukke Teldersweg, die moeilijk oversteekbaar is voor mens en dier en veel geluidhinder geeft, was al in 2018 een haalbaarheidsstudie begonnen naar de voorgestelde oplossing. De studie was beloofd voor het begin van de tweede kwartaal. De resultaten zijn nog steeds niet binnen. Komt dat doordat ook nog moest onderzocht hoe lightrail langs de weg zou kunnen komen (zie Internationale zone)? En nu, met het nieuwe coalitieakkoord, hoe de weg onder de Scheveningsweg door moet?

Centrum Noord

Caroline de Jong, Els Fischer

De wethouder vroeg een aantal belangenorganisaties, bewonersorganisaties, ondernemers en ook de AVN om advies over kwaliteitsverbetering van Centrum Noord. Daarbij wordt gedacht aan verbetering van leefbaarheid, door bijvoorbeeld meer groen. Maar het gaat met name om vermindering van luchtvervuiling van doorgaand verkeer in het gebied, over de drie assen Mauritskade, Javastraat en Laan Copes van Cattenburgh. Daartoe is een maatregelenpakket voorgesteld om (doorgaand) autoverkeer door het gebied te ontmoedigen door aanpassing van verkeerslichten, eenrichtingverkeer, tijdelijke geslotenverklaringen, snelheidsdempende maatregelen en linksaf verboden. Met aanbevelingen voor een breder gebied/ langere termijn: uitbreiding milieuzone, P&R, bebording, elektrische pendel, goederenhub, buslijn enz. Met de voorstellen komt er meer verkeer op de Teldersweg, Dr Aletta Jacobsweg en Kerkhoflaan, die barrières vormen in de Scheveningse Bosjes, maar niet op de Scheveningsweg. Ondernemers vinden bereikbaarheid met de auto belangrijk. Voor de AVN is het maatregelenpakket vooral interessant als het resulteert in minder gebruik van de auto, met de bijbehorende vermindering van uitstoot van stoffen die schadelijk zijn voor natuur, gezondheid en klimaat. Dat kan onder andere door maatregelen om de alternatieven fiets en OV te bevorderen. De AVN stelt voor bij alle herinrichtingen, aanleg van snelheidsdempende maatregelen zoveel mogelijk bomen en groen toe te voegen.

Meer lucht, minder auto's

Caroline de Jong, Els Fischer

Onder leiding van de Vrienden van Den Haag en met steun van een aantal organisaties, waaronder de AVN, is een rapport opgesteld en aan de wethouder gepresenteerd: 'Meer lucht, minder auto's'. Dat beoogt luchtvervuiling meer structureel terug te dringen. En in een breder gebied dan alleen Centrum Noord.

De AVN steunt de nieuwe fietsstrategie voor Den Haag. Hoe meer er wordt gefietst in plaats van te rijden met de auto, hoe beter voor de natuur. Want dat betekent minder broeikasgassen, minder stikstofbelasting en luchtvervuiling.

Er is echter een korte paragraaf in de strategie waar we het niet mee eens zijn. Het gaat om een nieuw recreatief fietspad tussen het Zwartepad en het kustpad in Meijendel. Zo'n verbinding zou de drukke recreatie van Scheveningen direct toegang verschaffen tot de kwetsbare stiltegebieden van Meijendel. In plaats daarvan vroegen we de gemeente het bestaande recreatieve fietsknooppunten-netwerk te omarmen en te verbeteren.

Namens de wethouder is in een brief toegezegd om "in overleg" verbeteringen aan te brengen aan dit netwerk. Ook zal er volgens die brief "rekening worden gehouden met de Natura 2000". Dat betekent dat er ook rekening moet worden gehouden met zonering ten behoeve van de natuur. De AVN adviseert daarom fietspaden langs de randen van kwetsbare gebieden aan te leggen.

Met het rapport Haagse iconen wil het College bij het verdichten van de stad tegelijk ook vergroenen. Het is goed om aandacht te geven aan extra groen in transitie-gebieden zoals de Binckhorst waar veel gebouwd gaat worden en aan versteende delen van de stad waar weinig groen is. Het is echter belangrijk om de zeven uitgezochte groenblauwe icoonprojecten naast de nieuwe nota Stadsnatuur te leggen. Toevoegen van groen, natuurlijke oevers en ecologische verbindingen zijn gunstige maatregelen. Maar 'verbeteren routing', lees 'aanleg van (fiets)paden' kan negatief uitpakken voor de natuur.

Dan gaat het met name om de voorgestelde aanleg van paden langs beide oevers van het Verversingskanaal, tezamen met het stimuleren van horeca. De AVN stelt voor waar dat kan, te kiezen voor een gebruiks- en belevingsoever met uitzicht op een natuuroever aan overzijde. Elders is respect voor de beplanting, bomen, heesters en rietkragen van belang. We stuurden daarover een brief met aanbevelingen aan de gemeente. We zien daar kansen voor meer groen; niet minder.

In juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten dat Madurodam 6000m² bos mag kappen om uit te breiden. Dat is gelukkig veel minder dan het eerste het plan van 4,5 ha. Daarvoor moest er een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld. We hebben erop aangedrongen dat de bestemming zo groen mogelijk te maken. Dat is immers ook vastgelegd in het PUK (Plan Uitwerkings Kader) van de gemeente.

De AVN stuurde een uitgebreide zienswijze over het concept, dat deels werd overgenomen. Zo werd beter gedefinieerd wat de groenfunctie van de daken inhoudt: het daarop planten van inheemse planten en struiken. Het stuk bos tussen de ecowal aan de rand van Madurodam en het zogenaamde olifantenpad krijgt in het ontwerp een groene bestemming.

Nog beter zou zijn geweest dit stuk de bestemming 'bos' of 'groen-park' te geven, zoals de rest van de Scheveningse Bosjes. Dat geldt ook voor de strook langs het Hubertusviaduct waar bos wordt gepland om te compenseren voor de kap bij de uitbreiding van Madurodam.

Verdere verbeteringen die de AVN voorstelde waren: de ontstaansgeschiedenis aan te vullen, op het voorplein een percentage groen vast te leggen en alle nieuwe daken te vergroenen. Op 18 juli is het raadsvoorstel van het College aangenomen met een wijziging voor het voorplein. Er mag niet meer op worden gereden of geparkeerd. Maar er is geen garantie over de hoeveelheid groen. Wel werd een motie verduurzaming aangenomen waarin het College wordt gevraagd met Madurodam in gesprek te gaan over groene daken en andere duurzame maatregelen.

9. Loosduinen:

Marian Langeveld

Parnassia/Bosvarkens

In het particuliere bos van Parnassia is al jaren sprake van zogenaamd ecologisch beheer met bosvarkens. De boer die hiervoor toestemming kreeg van Parnassia heeft het bos uitsluitend nodig voor de beweiding van zijn vleesvarkens die na anderhalf jaar naar de slacht gaan. Het is dus een vorm van illegale beweiding onder het voorwendsel van ecologisch beheer. De AVN heeft in 2019 een artikel aan dit beheer gewijd en Parnassia heeft tijdens een voorlichtingsbijeenkomst over de ontwikkelplannen van het kavel gezegd dat het contract met de boer per september 2019 wordt opgezegd. Desondanks staan de dieren er nog steeds. Het boskavel wordt door de intensieve beweiding enorm uitgevreten en de biodiversiteit aangetast. In 2020 zal de AVN daar opnieuw aandacht aan geven.

Parnassia/nieuwbouw

Na de bezwaren die de AVN samen met het wijkcomité 'Park Bloemendaal' en enkele wijkbewoners in 2018 heeft geuit over de plannen van Parnassia om in het bos te bouwen, heeft de projectontwikkelaar de plannen herzien. Precies een jaar na de laatste informatieavond werden de nieuwe plannen gepresenteerd. Het grootste deel van het bos wordt nu gespaard en er wordt uitsluitend gebouwd op open locaties. Ook de wens van de buurtbewoners om de kinderboerderij niet te verplaatsen is gerespecteerd. Inmiddels heeft ook dit bouwplan 'last' van de uitspraak van de Raad van State i.v.m. de stikstofuitstoot. De verkeersafwikkeling op de Oorberlaan geeft problemen omdat ook de nieuwbouw van Westmade Noord en de woningen van Vroondaal hierop uitkomen.

Westmade Noord

Op de grens van Monster en Den Haag zijn er woningbouwplannen voor 2000 grondgebonden woningen. Dit plan ligt op grondgebied van de gemeente Westland en vervangt een oppervlakte van glastuinbouw. De AVN verwacht dat deze bestemmingsruil ter plaatse meer ruimte voor vergroening zal geven, maar grote zorg gaat wel uit naar de toename van verkeersbewegingen op de Oorberlaan en Monsterseweg. Na waarschuwingen van omwonenden en belangenorganisaties hebben zowel Den Haag als Westland het verkeersbureau Goudappel Coffeng ingeschakeld om deze verkeersbelasting in beeld te brengen. Halverwege het jaar kwam de uitspraak van de Raad van State over de Stikstofbelasting daar nog bij. Dit heeft de bouwplannen vertraagd. Vooral de gevolgen van de stikstof-uitstoot op het naastgelegen N-2000-gebied Solleveld vraagt om extra aandacht. De AVN heeft voor een zienswijze advies ingewonnen bij een deskundig juridisch adviesbureau. Deze procedure loopt nog.

Sportvelden Monsterseweg

Voor twee sportvelden tussen Monsterseweg en Madesteinweg is een kleinschalig woningbouwplan ontwikkeld met eveneens grondgebonden woningen. Er is veel aandacht voor een groene invulling. Ook hiervoor geldt dat het niet zozeer de omvorming van sportveld naar woningbouwlocatie zorgen geeft, maar wel de druk die recreatie en mobiliteit op het omliggende gebied oplevert. De gemeente Den Haag heeft plannen om het gebied Solleveld breder open te stellen voor recreatie.

Toegangsregels Solleveld

Daarvoor heeft beheerder Dunea per 1 januari 2020 een wijziging in de toegankelijkheid van Solleveld in gebruik genomen. De vaste passe-partouts zijn verdwenen en er is nu een digitale mogelijkheid om toegangkaartjes per persoon te kopen zodat het privilege voor de PP-houders is verdwenen en een breed publiek toegang heeft tot het gebied. Dunea kan wel per dag bepalen hoeveel kaartjes er beschikbaar komen. Daarmee kan het gebied op slot als dat nodig blijkt of er een probleem ontstaat. De AVN is in een vroeg stadium om advies gevraagd. De nieuwe regeling heeft voor- en nadelen. Er wordt na een jaar geëvalueerd.

Witte Vlek

In de hoek Madepolderweg en Escamplaan ligt het 5 ha grote natuurgebied De Witte Vlek. Het gebied is aangemerkt als vogelrustgebied, maar is in tegenstelling tot de 14 andere Haagse vogelrustgebieden wel openbaar toegankelijk. Het Hoogheemraadschap van Delfland wil de verruigende natuur in de Witte Vlek gaan gebruiken voor extra waterberging met vispaaiplaatsen en natuurvriendelijke oevers. Ook de openbare toegankelijkheid wordt daarmee ingeperkt. Het is een project dat veel natuurverbetering voor deze locatie biedt. De gedeeltelijke afsluiting wordt belangrijk omdat de ontwikkeling van woningbouw langs de Madesteinweg een grotere recreatiedruk op het gebied zal leggen. De AVN heeft geadviseerd om de afscheiding tussen publieke ruimte en beschermd natuurgebied met een zogenaamde Zeeuwse haag te beplanten, zodat dit een natuurlijke afscheiding wordt met veel natuurwaarde.

10. Rijswijk

Peter Hegi

In het afgelopen jaar is veel aandacht gegeven aan een beter ecologisch maaieregime. De portefeuillehouder heeft maandelijks contact met de groenbeheerder over kleinere beheerzaken en heeft vier keer per jaar zitting in een stedelijk overleg over de grotere groenprojecten in Rijswijk.

11. Zandsuppletie en beachcleaning

Reinder de Boer

Op verzoek van de AVN en de trektelvogelaars heeft Rijkswaterstaat de bouwplaats van zandsuppletie van het strand zo ingericht dat vogels ongestoord konden foerageren, de vogelaars de ringen konden aflezen en ook het zien van (bijzondere) soorten makkelijker werd. Ook zijn er afspraken gemaakt over het opruimen van het aangespoelde vloedmerk. Dit blijft nu zo lang mogelijk liggen om vogels de kans te geven hieruit voedsel te halen. Pas bij stankoverlast of tijdens het strandseizoen wordt het zo snel mogelijk opgeruimd. Goede samenwerking tussen de AVN met RWS en strandmanagement van de gemeente Den Haag.

12. Suezkade

Reinder de Boer

De werkzaamheden voor de vervanging van de Suezkade zijn opgestart incl. de realisatie van eerder door de AVN voorgestelde groene inrichting voor groene oevers. Ook dachten we mee over de kadevervanging bij de woonboten langs de Conradkade. Op verzoek worden bij de Energiefabriek natuurvriendelijk Witte Elzen geplant in plaats van mooie, maar niet natuurvriendelijke Platanen.

13. Rapport Kustnatuur Scheveningen e.o.

Tim den Outer, et al;

Aan de Gemeente, Staatsbosbeheer, Dunea en anderen is een wervend document aangeboden met eenvoudig te realiseren ideeën om de natuurwaarden van Scheveningen te versterken en te behouden. Het accent lag op groene daken, foerageermogelijkheden voor vogels, rustplekken voor zeehonden en vestigingsmogelijkheden voor zeldzame kustflora. Het document is intern tot een aantrekkelijk boekwerkje vormgegeven dat in november tijdens een bijeenkomst in de kantine van de Yachtvereniging Scheveningen is gepresenteerd aan gemeente en enkele betrokken bedrijven uit de omgeving van de haven. In het vervolg daarop is contact gelegd met de bewonerscommissie Scheveningen en blijven we betrokken bij reguliere overleggen. Dit project is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met Stg. Duinbehoud.

14. Bewonersprojecten:

Aletta de Ruiter

Rond het Plein

De bewonerscommissie “Rond het Plein” had in 2019 de ambitie om meer bomen in het dichtbebouwde deel van Centrum te laten planten. Op de gemeentebegroting is immers extra budget voor meer bomen. Aan de AVN werd advies gevraagd naar de mogelijkheden. Tijdens twee schouwrondes is een inventarisatie gemaakt van potentiële plantplaatsen. De uitkomst van deze inventarisatie is door de AVN vastgelegd in een voorlopig ontwerp en door de bewonerscommissie aangeboden aan de gemeente. Tot op heden is daar nog niet op gereageerd door de groenbeheerder van het Centrum.

Hitte-eiland Haegsch Hof

Het project Hitte-eiland Haegsch Hof is in 2019 uitgedroefd tot een voorbeeldproject hoe vergroening binnen de stedelijke ruimte een oplossing kan bieden aan klimaatgevolgen. Drie van de acht deelprojecten zijn in 2019 uitgevoerd. Als eerste heeft de groenbeheerder grote bomen geplant op de plaats waar al twee keer een berkje was doodgegaan. Er staan nu drie robuuste lindebomen. Voor herplant was veel grondwerk nodig omdat de bestrating rondom in een betonconstructie was gegoten. In het naastgelegen Servaas van Rooijenhofje is een grote esdoorn geplant die de illegaal gekapte boom vervangt. De bewoners hebben gedurende de zomer gezorgd voor extra water van de twee perken. Gedurende het jaar is overleg geweest met twee woningcorporaties (Haagwonen en Vestia) om de grote blinde muren van verticaal groen te voorzien. Aan het eind van het jaar is daar invulling aan gegeven. Verder is er een voorlopig ontwerp en begroting gemaakt voor de geveltuinen van het Hillebrand Jacobsplein. De uitvoering daarvan wacht op toestemming om de geveltuinen breder te maken dan de standaard 45 cm die de gemeente nu toestaat. De bewoners van het Haegsch Hof hebben zich verenigd in een buurt coöperatie om hun duurzame vergroening organisatorisch te kunnen onderbouwen. Deze coöperatie U.A. is een verenigingsvorm waar bewoners lid van kunnen worden om zo gezamenlijk afspraken te maken over aanleg en onderhoud en andere duurzame initiatieven in hun buurtje. De AVN heeft geholpen met de subsidie-aanvraag voor de opstart hiervan.

Zonnegaarde

Volkstuinvereniging Zonnegaarde aan de Erasmusweg werd afgelopen jaar overvallen door gemeentelijke plannen om een fietspad met ecologische oever dwars over de achterzijde van hun complex aan te leggen. Dit zou ten koste gaan van minstens 8 tuinen en een algemene strook met bijtuin en vogelrustgebied. Het bestuur van Zonnegaarde riep de hulp van de AVN in. Gedurende het jaar is een intensief communicatieproject opgestart om alle participanten en de gemeentepolitiek duidelijk te maken dat er een alternatief plan moest komen. Dat alternatieve plan is door de AVN ontworpen en uitgewerkt en heeft erin geresulteerd dat de gemeente uiteindelijk met andere ogen naar dit projectplan is gaan kijken. Tot ieders tevredenheid is nu besloten om geen fietspad, maar een voetpad over bestaande paden van Zonnegaarde te laten lopen waarbij de openstelling beperkt wordt tot de normale openingstijden van het tuincomplex. Omdat de oorspronkelijke opzet van het fietspad verankerd was in een 10-jaar oude afspraak tussen gemeente en omliggende projectontwikkelaars bleek de ommezwaai naar een alternatief niet eenvoudig. Een typisch staaltje van bureaucratie. Zonder netwerk en actie-ervaring was dit project niet tot een goed einde gekomen.

Bijenreservaat Reigersbergen

Begin 2019 is er een vrijwilligersgroep opgestart die het ruige kavel tussen landgoed Marlot en Reigersbergen wil gaan beheren als bijenreservaat. Het gaat dan vooral om wilde bijen. Aangezien het terrein is vol gegroeid met voornamelijk braam en brandnetel moet er eerst een grote snoeibeurt gehouden worden. De AVN heeft de groengroep voorzien van gereedschap en heeft de samenwerking met het naastgelegen vogelrustgebied van de Haagse Vogelbescherming georganiseerd zodat het gereedschap daar gestald kan worden. Inmiddels heeft de

groenbeheerder van het stadsdeel Haagse Hout geregeld dat voor dit gebied een losloopverbod van honden geldt. De werkgroep is begonnen met het opengraven van twee paddenpoelen en de aanleg van houtrillen. In de eerste paddenpoel is afgelopen jaar al kikkerdril gevonden. Er is een hoop werk te verzetten, maar de eerste resultaten zijn hoopgevend.

15. Scheveningen Noord:

Tim den Outer

Zeereep Carlton Beach/Zwarte Pad

De strandrecreatie vanaf het Zwarte Pad is de laatste jaren sterk toegenomen. Hierdoor is ook op werkdagen en in de wintermaanden het Zwarte Pad vaak vol geparkeerd. Daarbij komt de jaarlijkse aan- en afvoer van de strandpaviljoens met vrachtwagens, hijskranen en vorkheftrucks. In 2019 zijn vanwege de strandpaviljoens de elektriciteitskabels vervangen. De twee fietsenstallingen zijn tegenwoordig met betonplaten verhard. Ook zandpaden worden in toenemende mate verhard. Aan het begin van het Zwarte Pad worden de contouren van de gerenoveerde Noord-boulevard zichtbaar. Een Hardrock Café in aanbouw staat op de grens van boulevard en Natura2000 gebied. Het staat dwars op de boulevard en steekt deels het strand op. De toegenomen drukte op en rond het Zwarte Pad laat haar sporen na. De belangrijkste effecten in 2019 op een rij:

- Kapotte afrastering aan weerszijden van de strandopgang naast Oscars. Steeds meer mensen negeren de Hoogheemraadschap Delfland verbodsbordjes. Veel afval en troep blijft achter op het duin en vogels worden verstoord. Onze pogingen tot herstel van het hek bleven zonder resultaat.
- Onbevoegde betreding van het duin aan de landzijde van het Zwarte Pad werd diverse keren aan Dunea gemeld en door hen opgevolgd.
- De toegenomen drukte op het Zwarte Pad geeft meer afval en vernielingen, met name rond de Meteotoren.
- Een op gedragsverbetering gerichte ludieke actie is het kleuren van hondenpoep. Hierdoor wordt nog beter zichtbaar hoe groot deze vervuiling is, met name tussen de Groningsestraat en de Meteotoren.

In 2019 bleef het stil rond de verbouwplannen van Oscars naast Hotel Carlton Beach. Ook over het idee van een fietspad van de hoek Groningsestraat naar het Zwarte Pad werd niet meer vernomen. Wel werd in de zomer bericht over het bekende plan van een verlengd Zwarte (fiets)Pad door de zeereep. In reactie hierop heeft de AVN samen met de Commissie Groen van de Bewonersvereniging Noordelijk Scheveningen contact gezocht met het CDA in de gemeenteraad. Onze argumenten konden helaas niet overtuigen dat dit een slecht plan is. Sinds de stikstofuitspraak van de Raad van State bleef het ook rond dit plan gelukkig stil.

Het recent heringerichte gebied van de tramlus aan het Zwarte Pad is dan een verrassend rustig stukje met aardige hoekjes duinflora. Suggesties om het verharde gedeelte te verminderen zijn mogelijk na de nog komende aanpassing van de tramlus. Daar om de hoek, op de kop van de Alkmaarsestraat, floreert een Huismussenkolonie. Deze Huismussen foerageren in de duinen en bij de strandpaviljoens langs het Zwarte Pad.

Nieuwe Scheveningse Bosjes

De Nieuwe Scheveningse Bosjes worden vooral gebruikt voor het uitlaten van honden en in mindere mate door wandelaars en sporters. Door de app 'Nieuw Schevenings Bosbelang' wordt de wijkagent geïnformeerd over vandalisme en ander ongewenst gedrag. De door de gemeente ondersteunde groep 'Natuurwerkdag Nieuwe Scheveningse Bosjes' dunt Esdoorns en Sneeuwbes, maakt daar takkenrillen van en plant bollen van stinzenplanten.

In 2019 was het gemeentelijk groenbeheer vooral gericht op dunnen en maaien. Dit wordt uitgevoerd door het Haags Werk Bedrijf. Tweemaal werd vastgesteld dat pas geplante bomen

werden beschadigd door onzorgvuldig maaien. Bomen in slechte conditie worden met het oog op veiligheid zonder uitzondering gekapt. Voor een meer natuurlijk beheer wordt aansluiting gezocht bij een beheerplan voor de Scheveningse Bosjes.

Er zijn renovatieplannen voor het Van Pallantheuis aan de Brusselselaan (onderkomen van de scoutinggroep Wegelaergroep).

16. Wassenaar/Mariahoeve

Adri Remeus

Meijendel

Een gemeentelijk plan om het Zwarte Pad via een recreatief fietspad te verbinden met het bestaande (kust)pad blijft hardnekkig terugkeren. Het gaat hierbij dan om een doorsnijding van een Natura 2000 gebied. Zowel de AVN als de Stichting Duinbehoud vinden deze doorsnijding ongewenst. De bestaande route langs de Harstenhoek en de watertoren is een prima alternatief. Om te voorkómen dat fietsers zich aan het eind van het Zwarte Pad klemrijden, zou het de gemeente sieren nu eindelijk eens werk te maken van een goede bewegwijzering naar het bestaande fietspad.

Wijkpark De Horst

Na de herinrichting van dit wijkpark, waar in 2018 de laatste hand aan werd gelegd, vond in juni 2019 de officiële opening plaats. De clusters geplante inheemse heesters, zoals Meidoorn en Sleedoorn, moeten natuurlijk nog verder uitgroeien, maar nu al kan gezegd worden dat er een fraaie ontmoetingsplaats is ontstaan tussen natuur (met inbegrip van de ecologische moestuin, cultuur en wijkbewoners. Velen van hen hebben actief geparticipeerd in het denk- en uitvoeringsproces van het geheel.

Haagse Bos

In het jaarverslag over 2018 werd stevige kritiek geuit op de grootschalige kap van essen. Ook de communicatie hierover van de kant van Staatsbosbeheer verdiende niet de schoonheidsprijs. Maar, de balans opmakend over 2019, lijkt het bos er qua biodiversiteit niet slechter op geworden. Open plekken in een bos ontvangen meer zonlicht en daarmee warmte, en dat heeft een gunstig effect op de (her)vestiging van bijen, vlinders en andere insecten. En als er dan ook nog aandacht is voor een gelaagde opbouw (kruidlaag, struiken, bomen) lift een aantal vogelsoorten daar op mee. Het is interessant te volgen hoe die gelaagdheid de komende paar jaar vorm gaat krijgen in het Haagse Bos. De aanwezigheid van insecten, in combinatie met kruiden en struiken, geeft veel vogelsoorten voedselbronnen en nestgelegenheid. Vooral soorten als tjiftjaf, zwartkop en tuinfluiter, die in de onderste regionen van struweel nestelen (vaak zelfs in een kuiltje op de grond) zullen hiervan weten te profiteren.

In het algemeen kan gezegd worden dat structuurrijke bossen (met open plekken en gelaagde opbouw) rijker zijn aan biodiversiteit dan bossen die voornamelijk bestaan uit om licht strijdende bomen. De aanpak in het Haagse Bos lijkt zijn vruchten te gaan afwerpen.

Schenkstrook

Het stukje in het jaarverslag over 2018 eindigde met de volgende volzin: "Al met al lijkt hier een goede combinatie tussen wonen en natuur te gaan ontstaan". Nu, een jaar later, kan dat worden bevestigd. Sterker nog: de natuurwaarden (die vóór de woningbouw behoorlijk aan kwaliteit hadden ingeboet) zijn op punten sterk verbeterd. Denk hierbij aan natuurvriendelijke oevers, aanplant van diverse inheemse bomen, bloemenmengsels en struiken. Ook zijn er poeltjes voor amfibieën gerealiseerd. De aanplant van struiken heeft als bedoeling de kleinere vogelsoorten die niet in bomen nestelen (onder andere grasmus, tjiftjaf, braamsluiper), maar laag in struiken (of zelfs op de grond) alle ruimte te geven.

Ook zijn er met de projectontwikkelaar afspraken gemaakt over mogelijkheden (middels een kunstmatige nestkast) om huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen verblijfplaatsen te geven.

17. Kijkduin

Jos Verhoeff

PAS

Het PAS-dossier is een ingewikkeld dossier. Gelukkig is er in 2019 vooruitgang geboekt door de uitspraak van de Raad van State. De gemeenten zitten daar behoorlijk mee in hun maag. Vreemd genoeg dachten we in 2018, toen het Europese Hof Nederland al op de vingers tikte, dat er niets in het beleid zou veranderen. Nu is dat anders. En dat treft vooral de bouwprojecten in de gemeenten Den Haag en Monster die dicht tegen de Natura 2000 gebieden aan gepland zijn. De AVN vraagt hier bij veel gelegenheden al jaren aandacht voor. Onder andere tijdens de besprekingen van het Stedelijk Groen Overleg, en ook in een zienswijze op het bestemmingsplan Westmade Noord in de gemeente Westland.

Kijkduin-Bad

De projectgroep die de projecten in Kijkduin-Bad begeleidt, Atlantic verbouwing en vernieuwing van Kijkduin-Bad, is helaas bijna ter ziele. De laatste vier vergaderingen zijn om onduidelijke redenen afgezegd.

Strandhuisjes

Voor de strandhuisjes is in 2019 geen activiteit geweest. De vergunningen moeten in 2020 vernieuwd worden. De AVN gaat dit uiteraard in de gaten houden.

18. Herinrichting Sportlaan/Haagse Beek

André Smit

In 2019 is de aanleg de weg van Houtrust naar Kijkduin (voorheen de NWHR- Noord Westelijke Hoofdroute) afgerond op tijd en binnen budget. Er blijft nog een punt open en dat is de herinrichting van de Haagse Beek langs de Sportlaan. In overleg met een klankbord met de gemeente, bewoners uit de buurt, de bomenstichting en de AVN, is er uitgebreid gesproken over de uitvoering. Langs de sportvelden loopt een sloot die niet meer nodig is en deze wordt samengevoegd met de Haagse Beek. De huidige Haagse Beek is een donkere smalle sloot met weinig leven en door de samenvoeging met vriendelijke oevers wordt het straks een mooi stuk natuur. Er zijn al vier bijzondere iepen verplaatst vanaf de andere kant van de Sportlaan naar dit gebied. Er is nu een kapvergunning aangevraagd en er worden maar liefst 480 jonge bomen en struiken terug gepland. In een brief aan ruim 8000 huishoudens in de directe omgeving verzonden om hen te informeren. Zodra alle vergunningen rond zijn komt de klankbordgroep weer bij elkaar en zal er ook een informatieavond voor de omwonenden worden georganiseerd.

19. Bomen:

Bas Steenks

Lindes Paleisplein

De AVN heeft zich een heel jaar druk gemaakt over de lindes op het Paleisplein. De gemeente Den Haag vond dat het plein te somber was. Te veel steen en te weinig zon op de grond rond het Wilhelminamonument. Men wilde het plein qua sfeer beter laten aansluiten op de nieuwe groenvoorziening van het Noordeinde. Aanvankelijk waren er ook plannen om het monument te verplaatsen, maar dat werd niet toegestaan. De jonge zomerlindes voor de Gotische zaal zouden het zicht op het monumentale gebouw wegnemen en de twee 80-jarige Krimlindes tussen het Wilhelminamonument en de Postzegelboom wierpen teveel schaduw. Uiteindelijk bleek dat dit deel van de groenrenovatie helemaal niet gecommuniceerd was in de participatiegesprekken met de buurt. De AVN kwam bij toeval achter de kapplannen. Daartegen is direct bezwaar geuit, waarop de wethouder het vreemde compromis voorstelde om één Krimlinde te behouden. Ook vanuit de samenleving kwamen protesten tegen de kap. AVN-lid Helga Fischer organiseerde elke maandagochtend een demonstratie bij de bomen en vroeg aandacht aan de voorbijgangers. Deze actie gaf veel publiciteit. Toen de kapvergunningen eenmaal waren verleend, heeft de AVN

officieel bezwaar aangetekend en een VoVo bij de rechtbank aangevraagd. Dat heeft ertoe bijgedragen dat de wethouder de kapvergunning per direct introk en de bomen kunnen blijven staan.

Moerascipressen Buza

In 2019 was de AVN in staat om de 14 volwassen moerascipressen, die achter het gebouw van het voormalige ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Bezuidenhoutseweg stonden, te redden van kap. De bomen stonden ieder afzonderlijk in grote potten in een grote vijver in de binnentuin van het gebouwencomplex. Vanwege de verbouwing tot tijdelijke locatie van de Tweede kamer moesten de bomen verdwijnen. De eigenaar van het gebouw, de Rijksgebouwendienst kon geen alternatieve plek vinden om de bomen te herplanten. De gemeente Den Haag wilde ze niet hebben. De AVN heeft vervolgens een bezwaarprocedure en een voorlopige voorziening aangespannen om de bomen alsnog te mogen verplanten buiten Den Haag. De uitspraak viel uit in het voordeel van de AVN en het behoud van de bomen. Met behulp van adviesbureau Copijn/Bruine Beuk zijn de bomen verplant naar een buitenplaats in Loenen aan de Vecht. Een mooi succes.

Populieren vervangingsplan

In het kader van het populieren vervangingsplan moeten in totaal 2200 populieren gerooid worden. Ook in 2019 zijn er weer enkele honderden gekapt. Dit betreft voornamelijk Canada populieren (*Populus canadensis*). Deze soort kent meerdere variëteiten, die allemaal een vergelijkbaar risico hebben met betrekking tot takbreuk. Deze bomen zijn doorgaans kerngezond, maar dit is geen garantie tegen takbreuk. Daarnaast zijn er nog meer populierensoorten die min of meer risico dragen van takbreuk. De Italiaanse populier (*Populus nigra* 'Italica') vormt hier echter een uitzondering op. Zijn karakteristieke, slanke kroonvorm maakt deze soort juist heel flexibel bij zware windbelasting, waarbij heel zelden takken uitbreken. Wel kan bij deze soort stamrot optreden t.g.v. zwamaantasting. Hierbij is natuurlijk het risico van windworp een belangrijke factor, die kap noodzakelijk maakt. Helaas zijn er de afgelopen periode meerdere exemplaren gekapt, die niets mankeerden, zoals vijf prachtige solitaire bomen van ruim 65 jaar aan de Raaphorstlaan. De AVN was juist in overleg met de gemeente over deze geplande kap, maar om onduidelijke reden zijn ze toch omgezaagd. De stobbes vertoonden geen enkele aantasting of gebreken, zoals de AVN al had aangegeven voor de kap. De AVN blijft wel in overleg met de gemeente

Wijndaelerplantsoen

In augustus werd een omgevingsvergunning gepubliceerd voor de kap van 140 bomen in het Wijndaelerplantsoen; de groenstrook tegenover Meer en Bos. Hier waren toen bomen gemerkt, alleen was het niet duidelijk welke bomen gekapt zouden worden. De AVN heeft vervolgens een afspraak gemaakt met de groenbeheerder, om gezamenlijk deze kap te schouwen. Toen bleek, dat het ook de groenbeheerder niet helemaal duidelijk was, hebben we mondeling een aantal aanvullende afspraken gemaakt. De kap betrof een dunning en kap van risicobomen.

Na de uitvoering van de kap, werd de AVN benaderd door een enkele boze bewoner, dat er een "kaalslag" had plaats gevonden. De indruk van de AVN was toen ook dat er meer was gekapt dan afgesproken, maar nog geen sprake was van kaalslag. Er wordt wel herplant met bomen en heesters

Kastanjabloedingsziekte

De kastanjabloedingsziekte is inmiddels een bekend begrip. Sinds 2002 komt deze ook voor in Nederland en zijn er al duizenden kastanjes aangetast en gekapt. Ook in Den Haag. In 2005 is een onderzoek gestart door de werkgroep Aesculaap naar de veroorzaker van deze nog onbekende ziekte. Dit gebeurde onder verantwoording van Wageningen University & Research. De gemeente Den Haag speelde hierin een belangrijke rol. Uit die onderzoeken is geconstateerd

dat de bloedingsziekte wordt veroorzaakt door een bacterie, de *Pseudomonas syringae* 'aesculi'. Toen de oorzaak van de ziekte bekend was, is het onderzoeksprogramma in 2009 afgesloten. Omdat de ziekte alleen nog maar toeneemt is besloten om de werkgroep weer te activeren. De AVN is uitgenodigd om in de begeleidingsgroep mee te werken aan het onderzoek. In maart vond de eerste bijeenkomst plaats.

20. Stedelijke projecten:

Nieuw coalitieakkoord

Caroline de Jong

Bij de vorige college onderhandelingen stuurde de AVN een brief met voorstellen voor de natuur. Dat deden we dit keer ook weer, zie de AVN website onder zienswijzen. Daarbij komen verschillende punten uit dit jaarverslag aan de orde, de nieuwe nota natuur, de komende omgevingsvisie, natuurinclusief bouwen, ecologisch beheer, bomen, fietspaden, Vlietzone, Teldersweg enz.

Vergroenen daken abri's

Adri Remeeus

De AVN heeft in 2019 een project opgestart om, in navolging van steden als Utrecht, ook in Den Haag de wachthuisjes voor tram en bus van een groen dak te voorzien; daarbij moet gedacht worden aan sedum. Vooral de droogte (in afwisseling met zwaardere buien), de toename van fijnstof, het afnemende insectenbestand en de temperatuurstijging (zeker in de stad) zijn aanleiding hier energie in te steken. De eerste contacten met stakeholders zijn inmiddels gelegd; zeker de HTM is een belangrijke partner in het geheel, maar ook met onder andere het hoogheemraadschap, Duurzaam Den Haag en de Vlinderstichting zijn inmiddels contacten gelegd. Uit diverse onderzoeken is inmiddels gebleken dat groene abri's substantieel bijdragen aan de regulatie van het stadsklimaat, wateropvang, de terugdringing van fijnstof en verhoging van de biodiversiteit. De AVN werkt ernaar toe kleinschalig te beginnen (stadscentrum), en (na evaluatie) het project verder uit te rollen. In 2020 wordt dit project verder in overleg met alle betrokken partijen uitgewerkt.

Natuurinclusief Bouwen

Aletta de Rooter

De gemeente Den Haag heeft in 2019 een puntensysteem opgesteld om nieuw beleid voor natuurinclusief bouwen te ondersteunen. De AVN werd betrokken bij dit beleid en gevraagd om een interview te houden met J'ørn Copijn over zijn ervaringen met de aanleg van natuurlijke daktuinen. Dit interview werd geplaatst in het vaktijdschrift GROEN. Daarnaast kwam er een uitgebreid verhaal in het magazine 'Den Haag Natuurlijk', dat de gemeente uitgaf als begeleiding voor ontwikkelaars en architecten die het nieuwe 'Natuurinclusief' beleid moeten gaan toepassen.

21. Zoetermeer, Buytenpark

Leon van den Berg

Na de laatste verloren procedure tegen de uitbreiding van SnowWorld is er niet veel gebeurd in het Buytenpark. Het Kwaliteitsteam Buytenpark (KB) dat door de AVN wordt gesteund, onderhoudt nog wel goede contacten met de andere groene verenigingen in Zoetermeer. Daarnaast zijn er goede contacten met de (sport)verenigingen in het park en andere professionele gebruikers. Die zijn verenigd in het Overlegplatform Buytenpark dan door het KB is geïnitieerd. De onafhankelijke en niet commerciële rol van het KB wordt door de deelnemers gewaardeerd. Het voorzitterschap is daarom herbevestigd. Omdat er met procederen geen verbetering valt af te dwingen voor de natuur in het park, willen we nu een proactief project op de rails zetten om de biodiversiteit van de ruige delen van het Buytenpark te verbeteren. De ski-toren van SnowWorld zou ook beter in het groen kunnen worden ingepast. Dit project zal bestaan uit een inventarisatie en een advies voor de gemeente Zoetermeer. Wordt vervolgd in 2020.

De verhouding met de gemeentelijke afdeling die over vergunningsverlening gaat is de laatste jaren verslechterd. Daarom heeft het KB een procedure aangespannen bij de Nationale Ombudsman. Die vond dat wij een punt hadden, maar op diens advies zijn we alsnog een klachtentraject bij de gemeente gestart. De gesprekken daarover worden begin 2020 gevoerd.

Den Haag
18 april 2020